

Dokument ten służy wyłącznie do celów dokumentacyjnych i instytucje nie ponoszą żadnej odpowiedzialności za jego zawartość

► **B** **DYREKTYWA 2002/19/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY**

z dnia 7 marca 2002 r.

w sprawie dostępu do sieci łączności elektronicznej i urządzeń towarzyszących oraz wzajemnych połączeń (dyrektywa o dostępie)

(Dz.U. L 108 z 24.4.2002, s. 7)

zmieniona przez:

Dziennik Urzędowy

nr strona data

► **M1** Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/140/WE z dnia 25 listopada 2009 r. L 337 37 18.12.2009

sprostowana przez:

► **C1** Sprostowanie, Dz.U. L 241 z 10.9.2013, s. 8 (2009/140/WE)

**DYREKTYWA 2002/19/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO
I RADY**

z dnia 7 marca 2002 r.

w sprawie dostępu do sieci łączności elektronicznej i urządzeń towarzyszących oraz wzajemnych połączeń (dyrektywa o dostępie)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 95,

uwzględniając wniosek Komisji ⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽²⁾,

stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Dyrektywa 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa ramowa ⁽⁴⁾) określa cele ram regulacyjnych w dziedzinie sieci i usług łączności elektronicznej we Wspólnocie, w tym stacjonarnych i ruchomych sieci telekomunikacyjnych, sieci telewizji kablowej, sieci używanych do naziemnego nadawania, sieci satelitarnych oraz sieci internetowych, używanych do przekazywania zarówno głosu, faksów, danych, jak i obrazów. Takie sieci mogą wchodzić w zakres zezwoleń wydanych przez Państwa Członkowskie na mocy dyrektywy 2002/20/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie zezwoleń na udostępnienie sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa o zezwoleniach ⁽⁵⁾) albo mogą być poddane zezwoleniom wydany na podstawie uprzednio obowiązujących przepisów. Przepisy niniejszej dyrektywy mają zastosowanie do takich sieci, które są używane do udostępniania publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej. Niniejsza dyrektywa obejmuje porozumienia zawierane pomiędzy usługodawcami w zakresie dostępu i wzajemnych połączeń. Obowiązkom na mocy niniejszej dyrektywy nie poddano sieci niepublicznych, chyba że sieci te, korzystając z dostępu do sieci publicznych, mogą być poddane wymogom ustanowionym przez Państwa Członkowskie.
- (2) Usługi przekazywania treści, takie jak wprowadzanie do obrotu oferty sprzedaży pakietów dźwiękowych lub programów telewizyjnych, nie są objęte zakresem wspólnych ramowych uregulowań prawnych dotyczących sieci i usług łączności elektronicznej.
- (3) Termin „dostęp” ma szerokie znaczenie i dlatego też należy dokładnie zdefiniować zakres jego użycia w niniejszej dyrektywie, niezależnie od tego, w jakim znaczeniu może on być

⁽¹⁾ Dz.U. C 365 E z 19.12.2000, str. 215, oraz Dz.U. C 270 E z 25.9.2001, str. 161.

⁽²⁾ Dz.U. C 123 z 25.4.2001, str. 50.

⁽³⁾ Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 1 marca 2001 (Dz.U. C 277 z 1.10.2001, str. 72), wspólne stanowisko Rady z dnia 17 września 2001 r. (Dz.U. C 337 z 30.11.2001, str. 1) oraz decyzja Parlamentu Europejskiego z dnia 12 grudnia 2001 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym). Decyzja Rady z dnia 14 lutego 2002 r.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 108 z 24.4.2002, str. 33.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 108 z 24.4.2002, str. 21.

▼B

używany w innych aktach wspólnotowych. Operator może być właścicielem sieci i urządzeń, bądź też może dzierżawić niektóre z nich albo nawet wszystkie.

- (4) Przepisy dyrektywy 95/47/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie korzystania z norm transmisji sygnałów telewizyjnych ⁽¹⁾ nie wprowadzały żadnego specyficznego systemu transmisji telewizji cyfrowej ani wymogów dotyczących usług, co umożliwiło podmiotom działającym na rynku podjęcie inicjatywy i rozwinięcie odpowiednich systemów. Za pośrednictwem Digital Video Broadcasting Group podmioty działające na rynku europejskim rozwinęły kilka systemów transmisji telewizyjnej stosowanych przez nadawców na całym świecie. Systemy te następnie zostały poddane normalizacji w Europejskim Instytucie Norm Telekomunikacyjnych (ETSI) i stały się zaleceniami Międzynarodowej Unii Telekomunikacyjnej. W odniesieniu do szerokoekranowej telewizji cyfrowej współczynnik 16:9 jest formatem odniesienia dla usług i programów telewizji szerokoformatowej i jest obecnie stosowany na rynkach Państw Członkowskich w wyniku decyzji Rady z dnia 22 lipca 1993 r. w sprawie planu działania we wprowadzaniu zaawansowanych usług telewizyjnych w Europie (93/424/EWG) ⁽²⁾.
- (5) W ramach otwartego i konkurencyjnego rynku nie powinny istnieć ograniczenia, które uniemożliwiałyby przedsiębiorstwom negocjowanie pomiędzy sobą porozumień, w tym porozumień transgranicznych, dotyczących dostępu i wzajemnych połączeń, stosownie do reguł konkurencji, przewidziane w Traktacie. W kontekście kreowania bardziej efektywnego, prawdziwie ogólnoeuropejskiego rynku, z efektywną konkurencją, większym wyborem i bardziej konkurencyjnymi cenami dla konsumentów, przedsiębiorstwa, które otrzymują wnioski o dostęp lub wzajemne połączenia, powinny na ogół zawierać takie porozumienia według reguł handlowych oraz prowadzić negocjacje w dobrej wierze.
- (6) W odniesieniu do rynków, na których nadal występują duże różnice w pozycji negocjacyjnej pomiędzy poszczególnymi przedsiębiorstwami, a niektóre przedsiębiorstwa bazują przy świadczeniu swoich usług na infrastrukturze zapewnionej przez inne, wskazane jest ustanowienie uregulowań prawnych, które gwarantowałyby skuteczne funkcjonowanie rynku. Krajowe organy regulacyjne powinny mieć uprawnienia do zabezpieczenia odpowiedniego dostępu, wzajemnych połączeń oraz interoperacyjności usług ze względu na interes użytkowników końcowych w sytuacji, gdy negocjacje handlowe okażą się bezowocne. W szczególności mogą one zapewnić możliwość podłączenia typu koniec-koniec poprzez nałożenie proporcjonalnych obowiązków na przedsiębiorstwa kontrolujące dostęp do użytkowników końcowych. Kontrolowanie środków dostępu może pociągać za sobą własność lub kontrolę fizycznego połączenia z użytkownikiem końcowym (stacjonarnym albo ruchomym) albo możliwość zmieniania lub wycofywania numeru bądź numerów niezbędnych do zapewnienia dostępu do punktu zakończenia sieci użytkownika końcowego. Z takim przypadkiem będziemy mieć do czynienia w sytuacji, gdy np. operatorzy sieciowi bezzasadnie ograniczają wybór dostępu użytkowników końcowych do portali i usług internetowych.
- (7) Krajowe środki prawne i administracyjne, które uzależniają zasady i warunki dostępu lub wzajemnych połączeń od rodzaju działalności podmiotu ubiegającego się o wzajemne połączenia, a w szczególności od rozmiaru jego inwestycji w infrastrukturę,

⁽¹⁾ Dz.U. L 281 z 23.11.1995, str. 51.

⁽²⁾ Dz.U. L 196 z 5.8.1993, str. 48.

▼B

a nie od świadczonych wzajemnych połączeń albo usług dostępu, mogą powodować zniekształcenie rynku, a tym samym mogą być niezgodne z regułami konkurencji.

- (8) Operatorzy sieciowi, którzy kontrolują dostęp do swoich klientów, dysponują wyłącznym numerem lub adresem identyfikacyjnym w opublikowanej serii numerów i adresów. Inni operatorzy sieciowi powinni mieć możliwość kierowania ruchu telefonicznego do takich klientów, a tym samym powinni mieć możliwość bezpośredniego lub pośredniego dostępu do wzajemnych połączeń z nimi. Tym samym obowiązujące prawa i obowiązki w zakresie negocjowania wzajemnych połączeń powinny zostać zachowane. Wskazane jest także zachowanie wymogów uprzednio określonych w dyrektywie 95/47/WE, z których wynikał obowiązek zapewnienia, by sieci cyfrowej łączności elektronicznej, używane w rozpowszechnianiu usług telewizyjnych i publicznie dostępne, mogły prowadzić dystrybucję usług i programów telewizji szerokoekranowej, tak by użytkownicy mieli możliwość odbierania takich programów w formacie, w jakim są one transmitowane.
- (9) Interoperacyjność stanowi korzyść dla użytkowników końcowych i jest ważnym celem, do którego realizacji zmierzają niniejsze uregulowania prawne. Wspieranie interoperacyjności to jedno z zadań krajowych organów regulacyjnych określonych w niniejszych uregulowaniach ramowych, które także zobowiązują Komisję do opublikowania listy norm i specyfikacji dotyczących świadczenia usług, technicznych interfejsów lub funkcji sieciowych, jako podstawa wspierania procesu harmonizacji w dziedzinie łączności elektronicznej. Państwa Członkowskie powinny zachęcać do stosowania opublikowanych norm lub specyfikacji w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne dla zwiększenia interoperacyjności usług i swobody wyboru dla użytkowników.
- (10) Reguły konkurencji mogą okazać się niewystarczające dla zapewnienia różnorodności kulturowej i pluralizmu mediów w dziedzinie telewizji cyfrowej. Dyrektywa 95/47/WE nakreśliła ramy regulacyjne dla dopiero co rodzącego się przemysłu telewizji cyfrowej; ramy te, w tym w szczególności obowiązki zapewnienia warunkowego dostępu na sprawiedliwych, rozsądnych i niedyskryminacyjnych warunkach, powinny zostać utrzymane w mocy dla zapewnienia dostępności szerokiej gamy programów i usług. Rozwój technologii i rynku pociąga za sobą konieczność przeprowadzania regularnego przeglądu tychże obowiązków, zarówno dla Państw Członkowskich — w odniesieniu do ich rynków krajowych, jak i dla Komisji — w odniesieniu do rynku wspólnotowego, w szczególności celem określenia, czy uzasadnione byłoby nałożenie tychże wymogów w odniesieniu do nowych bram, takich jak elektroniczne przewodniki po programach (EPG) czy interfejsy programu aplikacyjnego (API) w takim zakresie, w jakim byłoby to niezbędne dla zapewnienia użytkownikom końcowym dostępu do określonych usług cyfrowej transmisji. Państwa Członkowskie mogą wskazać te usługi cyfrowej transmisji, do których dostęp musi być zapewniony użytkownikom końcowym na mocy wszelkich przepisów ustawowych, wykonawczych czy administracyjnych, jakie uznają za niezbędne.
- (11) Państwa Członkowskie mogą także upoważnić krajowe organy regulacyjne do dokonywania przeglądu wymogów dotyczących warunkowego dostępu do usług przekazu cyfrowej transmisji; ma to umożliwić poprawną analizę rynku, ocenę tego, czy znieść albo zmienić wymogi nałożone na operatorów, którzy nie mają znaczącej pozycji na danym rynku. Takie zniesienie wymogów albo ich zmiana nie powinny negatywnie oddziaływać na dostęp użytkowników końcowych do takich usług ani na perspektywę wdrożenia efektywnej konkurencji.

▼B

- (12) Dla zapewnienia ciągłości istniejących umów i uniknięcia luk prawnych konieczne jest zagwarantowanie, by wymogi dotyczące dostępu i wzajemnych połączeń, wynikające z art. 4, 6, 7, 8, 11, 12 oraz 14 dyrektywy 97/33/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 czerwca 1997 r. w sprawie wzajemnych połączeń w telekomunikacji ze względu na zapewnienie usług powszechnych oraz interoperacyjności poprzez zastosowanie zasady otwartej sieci (ONP)⁽¹⁾, wymogi dotyczące specjalnego dostępu wynikające z art. 16 dyrektywy 98/10/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zastosowania zasady otwartej sieci (ONP) w telefonii głosowej oraz w sprawie usług powszechnych w telekomunikacji w konkurencyjnym środowisku⁽²⁾, wymogi dotyczące zastosowania pojemności transmisyjnej dzierżawionych łączy, wynikające z dyrektywy Rady 92/44/EWG z dnia 5 czerwca 1992 r. w sprawie zastosowania zasady otwartej sieci do łączy dzierżawionych⁽³⁾, zostały wstępnie uwzględnione w nowych ramach regulacyjnych, ale by jednocześnie poddawane były przeglądowi w zależności od zmiany istotnych czynników rynkowych. Taki przegląd powinien być również przeprowadzony w odniesieniu do organizacji objętych zakresem rozporządzenia (WE) nr 2887/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2000 r. w sprawie uwolnionego dostępu do pętli lokalnej⁽⁴⁾.
- (13) Przegląd powinien zostać przeprowadzony przy zastosowaniu ekonomicznej analizy rynku, w oparciu o metodologię prawa konkurencji. Celem jest stopniowe zmniejszenie zakresu regulacji sektorowych uprzednio obowiązujących w miarę intensyfikacji konkurencji na rynku. Jednakże taka procedura będzie jednocześnie uwzględniała przejściowe problemy na rynku, takie jak te związane z międzynarodowym roamingiem i możliwością wystąpienia zatorów w wyniku rozwoju technologicznego, co może wymagać uprzedniego przyjęcia stosownych regulacji, np. w odniesieniu do sieci szerokopasmowych. Jest też możliwe, iż konkurencja będzie się rozwijać w zróżnicowanym tempie w zależności od danego segmentu rynku i że, zdaniem Państw Członkowskich, konieczne będzie zapewnienie krajowym organom regulacyjnym możliwości obniżenia regulacyjnych wymogów na rynkach, na których konkurencja przynosi oczekiwane efekty. Ażeby zapewnić, iż w podobnych okolicznościach uczestnicy rynkowi będą traktowani w ten sam sposób we wszystkich Państwach Członkowskich, Komisja powinna mieć możliwość czuwania nad harmonijnym stosowaniem przepisów niniejszej dyrektywy. Krajowe organy regulacyjne oraz krajowe organy właściwe w zakresie stosowania przepisów z dziedziny konkurencji powinny, w razie potrzeby, koordynować swoje działania, tak aby został zastosowany najbardziej odpowiedni środek naprawczy. W ramach układu o podstawowych usługach telekomunikacyjnych, w ramach Światowej Organizacji Handlu, Wspólnota oraz Państwa Członkowskie przyjęły zobowiązania dotyczące wzajemnych połączeń między sieciami telekomunikacyjnymi i zobowiązania te powinny być respektowane.
- (14) Dyrektywa 97/33/WE ustanawia szeroki zakres wymogów, jakie są nakładane na przedsiębiorstwa dysponujące znaczącą pozycją rynkową, w tym wymóg jawności, niedyskryminacji, rozdzielności księgowej, dostępności oraz kontroli cen, włączając w to oszacowanie kosztów. Taki zakres wymogów powinien zostać

⁽¹⁾ Dz.U. L 199 z 26.7.1997, str. 32. Dyrektywa zmieniona dyrektywą 98/61/WE (Dz.U. L 268 z 3.10.1998, str. 37).

⁽²⁾ Dz.U. L 101 z 1.4.1998, str. 24.

⁽³⁾ Dz.U. L 165 z 19.6.1992, str. 27. Dyrektywa ostatnio zmieniona decyzją Komisji 98/80/WE (Dz.U. L 14 z 20.1.1998, str. 27).

⁽⁴⁾ Dz.U. L 366 z 30.12.2000, str. 4.

▼B

utrzymany, ale ponadto, dla uniknięcia nadmiaru regulacji, wymogi te powinny zostać określone jako zestaw maksymalnych wymogów mogących mieć zastosowanie w odniesieniu do przedsiębiorstw. Jedynie wyjątkowo, w związku z koniecznością wypełnienia zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych lub prawa wspólnotowego, stosowne może być nałożenie wymogów dotyczących dostępu lub wzajemnych połączeń na wszystkie podmioty uczestniczące w rynku, tak jak jest to obecnie w przypadku systemów warunkowego dostępu w usługach telewizji cyfrowej.

- (15) Nałożenie szczególnego wymogu na przedsiębiorstwo ze znaczącą pozycją rynkową nie powinno wiązać się z przeprowadzeniem dodatkowej analizy rynku, ale będzie wymagało uzasadnienia, że dany wymóg jest stosowny i proporcjonalny do charakteru zidentyfikowanego problemu.
- (16) Jawność zasad i warunków dostępu oraz wzajemnych połączeń, w tym cen, służy przyspieszaniu negocjacji, unikaniu sporów i daje uczestnikom rynku pewność, że usługa nie jest świadczona na dyskryminujących warunkach. Otwartość i jawność technicznych interfejsów może mieć szczególne znaczenie dla zapewnienia interoperacyjności. Jeżeli krajowy organ regulacyjny ustanowi wymóg ujawnienia danej informacji, może on także określić sposób, w jaki informacja ta powinna zostać udostępniona, np. sposób ujawnienia (na papierze lub elektronicznie) oraz czy będzie ona udostępniona bezpłatnie czy też nie, mając na uwadze rodzaj i cel danej informacji.
- (17) Zasada niedyskryminacji gwarantuje, że przedsiębiorstwa posiadające znaczną pozycję rynkową nie będą zniekształcać konkurencji, a w szczególności w sytuacji, gdy są oni wertykalnie zintegrowanymi przedsiębiorstwami świadczącymi usługi przedsiębiorstwom, z którymi konkurują na detalicznych rynkach.
- (18) Rozdzielność księgowa umożliwia ujawnienie wewnętrznych transferów cenowych oraz umożliwia krajowym organom regulacyjnym weryfikację zgodności z zasadą niedyskryminacji, jeżeli powinna być ona zastosowana. W tym celu Komisja ogłosiła zalecenie 98/322/WE z dnia 8 kwietnia 1998 r. o wzajemnych połączeniach w zliberalizowanym rynku telekomunikacyjnym (część 2 — rozdzielność księgowa i księgowanie kosztów) ⁽¹⁾.
- (19) Uczynienie obowiązkiem przyznawania dostępu do infrastruktury sieciowej może być uzasadnione zwiększaniem konkurencji, jednakże krajowe organy regulacyjne powinny zrównoważyć prawa właściciela infrastruktury do jej eksploatacji dla własnych korzyści z prawami innych usługodawców do dostępu do zasobów niezbędnych dla zapewnienia konkurencyjnych usług. Jeżeli na operatorów został nałożony obowiązek rozpatrywania uzasadnionych wniosków o dostęp i o użytkowanie elementów sieci i urządzeń towarzyszących, wnioski takie mogą być odrzucane jedynie w oparciu o obiektywne kryteria, takie jak techniczna wykonalność albo potrzeba zapewnienia integralności sieci. W razie odrzucenia wniosku strona poszkodowana może przekazać sprawę do rozstrzygnięcia zgodnie z procedurami rozstrzygnięcia sporów określonymi w art. 20 i 21 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej). Od operatora, na którego został nałożony obowiązek zapewnienia dostępu, nie można wymagać, by zapewniał taki rodzaj dostępu, jakiego nie jest w stanie zapewnić. Sam fakt, że krajowe organy regulacyjne nałożyły obowiązek zapewnienia dostępu do infrastruktury, co

⁽¹⁾ Dz.U. L 141 z 13.5.1998, str. 6.

▼B

pociąga za sobą zwiększenie konkurencji w krótkiej perspektywie czasowej, nie powinien zniechęcać konkurentów do inwestowania w alternatywne rozwiązania, co pociągnie za sobą zwiększoną konkurencyjność w dłuższej perspektywie czasowej. Komisja opublikowała Komunikat o stosowaniu reguł konkurencji do porozumień o dostępie w sektorze telekomunikacyjnym⁽¹⁾, w którym poruszone zostały te kwestie. Krajowe organy regulacyjne mogą, zgodnie z prawem wspólnotowym, nakładać techniczne i operacyjne wymogi na podmioty świadczące dostęp lub korzystające z dostępu, którego przyznanie było obowiązkowe; w szczególności nakładanie norm technicznych winno być zgodne z przepisami dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r., ustanawiającej procedurę udzielania informacji w zakresie norm i przepisów technicznych, oraz z zasadami dotyczącymi usług społeczeństwa informacyjnego⁽²⁾.

- (20) Kontrola cen może okazać się niezbędna, jeżeli analiza rynkowa przeprowadzona w odniesieniu do poszczególnego rynku wykaże nieefektywną konkurencję. Interwencja ustawodawcy może być tu stosunkowo niewielka, może np. polegać na wprowadzeniu obowiązku, by ceny selekcji operatora były rozsądne w rozumieniu przepisów dyrektywy 97/33/WE, albo znacznie większa, np. w razie wprowadzenia wymogu, zgodnie z którym ceny powinny odzwierciedlać ponoszone koszty, tak aby uzasadniało to poniesienie tychże kosztów, w sytuacji gdy konkurencja nie jest wystarczająco silna, by zapobiec narzucaniu wygórowanych cen. W szczególności operatorzy ze znaczącą pozycją rynkową powinni unikać wymuszania cen, gdy różnica pomiędzy ich ceną detaliczną a ceną wzajemnych połączeń narzuconą konkurentom, którzy świadczą podobne usługi detaliczne, nie pozwala na utrzymanie zrównoważonej konkurencji. Jeżeli krajowy organ regulacyjny obliczy koszty poniesione przy wdrażaniu usługi, której świadczenie jest obowiązkowe na mocy niniejszej dyrektywy, należy umożliwić dokonanie uzasadnionego zwrotu wniesionego kapitału, w tym kosztów siły roboczej i kosztów montażowych, wraz z wartością kapitału, jeżeli jest to niezbędne dla odzwierciedlenia bieżącej wartości aktywów i wydajności operacji. Metoda zwrotu kosztów powinna być stosowna w zależności od okoliczności, zważywszy na potrzebę zapewnienia efektywnej i zrównoważonej konkurencji oraz zwiększenia korzyści dla konsumenta.
- (21) Jeżeli krajowy organ regulacyjny nałoży obowiązek wprowadzenia księgowego systemu obliczania kosztów celem zwiększenia kontroli cen, będzie on mógł samodzielnie przeprowadzić coroczne badanie, ażeby upewnić się co do realizacji tego systemu obliczania kosztów, pod warunkiem że będzie on dysponował wykwalifikowanym personelem albo że przeprowadzi badanie za pośrednictwem innego wykwalifikowanego organu, niezależnego od operatora, którego badanie dotyczy.
- (22) Publikacja przez Państwa Członkowskie informacji zagwarantuje, że uczestnicy rynkowi oraz potencjalni nowi uczestnicy rynkowi będą znać zakres swoich praw i obowiązków oraz wiedzieć, gdzie szukać odpowiedniej szczegółowej informacji. Publikacja w krajowym biuletynie ułatwi zainteresowanym stronom w innych Państwach Członkowskich znalezienie stosownej informacji.

⁽¹⁾ Dz.U. C 265 z 22.8.1998, str. 2.

⁽²⁾ Dz.U. L 204 z 21.7.1998, str. 37. Dyrektywa zmieniona dyrektywą 98/48/WE (Dz.U. L 217 z 5.8.1998, str. 18).

▼B

- (23) Dla zapewnienia wydajności ogólnoeuropejskiego rynku łączności elektronicznej Komisja powinna kontrolować elementy kosztów, które przyczyniają się do określenia cen dla użytkowników końcowych, oraz publikować zgromadzone informacje.
- (24) Rozwój rynku łączności elektronicznej oraz związanej z nią infrastruktury mógł negatywnie oddziaływać na środowisko i krajobrazy. Państwa Członkowskie powinny więc monitorować ten proces oraz, jeżeli będzie zachodziła taka potrzeba, podejmować działania zmierzające do zmniejszenia takich negatywnych skutków poprzez zawieranie odpowiednich porozumień oraz dokonywanie innych uzgodnień z właściwymi władzami.
- (25) Celem stwierdzenia, że prawo wspólnotowe jest właściwie stosowane, Komisja musi wiedzieć, które przedsiębiorstwa zostały wskazane jako mające znaczną pozycję rynkową, i wiedzieć, jakie wymogi zostały ustanowione w odniesieniu do uczestników rynku przez krajowe organy regulacyjne. Niezależnie od publikacji takiej informacji na szczeblu krajowym konieczne jest, by Państwa Członkowskie przesyłały takie informacje do Komisji. Jeżeli Państwa Członkowskie są zobowiązane przysyłać informacje Komisji, obowiązek ten może być realizowany w formie elektronicznej, po uzgodnieniu procedur odpowiedniej autentyfikacji.
- (26) Zważywszy na tempo rozwoju technologicznego i rynkowego, wdrożenie niniejszej dyrektywy powinno zostać poddane ocenie w terminie trzech lat od daty jej zastosowania w celu określenia, czy zostały zrealizowane cele w niej wskazane.
- (27) Środki niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy powinny być podejmowane zgodnie z decyzją Rady 1999/468/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. ustanawiającej warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji ⁽¹⁾.
- (28) Jako że cele proponowanego przedsięwzięcia, tj. ustanowienie zharmonizowanych ram prawnych dotyczących dostępu i wzajemnych połączeń do sieci łączności elektronicznej oraz urządzeń towarzyszących, nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez Państwa Członkowskie, a tym samym, z racji rozmiarów i skutków takiego przedsięwzięcia, mogą być one lepiej osiągnięte na poziomie wspólnotowym, Wspólnota może podjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości, określoną w art. 5 Traktatu. Stosownie do zasady proporcjonalności, określonej w tym artykule, zakres niniejszej dyrektywy nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia powyższych celów,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

ROZDZIAŁ I

CEL, ZAKRES I DEFINICJE

Artykuł 1

Zakres i cel

1. Zgodnie z ramami prawnymi określonymi w dyrektywie 2002/21/WE (dyrektywie ramowej) niniejsza dyrektywa harmonizuje sposób, w jaki Państwa Członkowskie regulują dostęp do sieci łączności elektronicznej oraz urządzeń towarzyszących i wzajemne połączenia.

⁽¹⁾ Dz.U. L 184 z 17.7.1999, str. 23.

▼ B

Celem dyrektywy jest ustanowienie ram prawnych, zgodnie z zasadami rynku wewnętrznego, dla regulowania stosunków pomiędzy dostawcami sieci i usług prowadzących do powstania zrównoważonej konkurencji, interoperacyjności usług łączności elektronicznej oraz korzyści dla konsumenta.

2. Niniejsza dyrektywa określa prawa i obowiązki operatorów oraz przedsiębiorstw ubiegających się o wzajemne połączenia i/lub dostęp do ich sieci albo urządzeń towarzyszących. Określa ona zadania dla krajowych organów regulacyjnych w zakresie dostępu i wzajemnych połączeń oraz ustanawia procedury, które zapewnią, że wymogi nałożone przez krajowe organy regulacyjne będą podlegać stosownej ocenie, a w miarę potrzeby zostaną zniesione po tym, jak tylko pożądane cele zostaną osiągnięte. Dostęp w rozumieniu niniejszej dyrektywy nie oznacza dostępu zapewnianego użytkownikom końcowym.

*Artykuł 2***Definicje**

Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się definicje zawarte w art. 2 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej).

Ponadto wprowadza się następujące definicje:

▼ M1

- a) „dostęp” oznacza udostępnianie urządzeń lub usług innemu przedsiębiorstwu na określonych warunkach, na zasadzie wyłączności lub braku wyłączności, na potrzeby świadczenia usług łączności elektronicznej, w tym świadczenia za ich pomocą usług społeczeństwa informacyjnego lub usług nadawania treści. Obejmuje on między innymi: dostęp do elementów sieci i urządzeń towarzyszących, co może się wiązać z podłączeniem urządzeń za pomocą środków stacjonarnych lub niestacjonarnych (w szczególności obejmuje to dostęp do pętli lokalnej oraz urządzeń i usług niezbędnych do obsługi pętli lokalnej); dostęp do infrastruktury fizycznej, w tym budynków, kanałów i masztów; dostęp do odpowiednich systemów oprogramowania, w tym do systemów wsparcia operacyjnego; dostęp do systemów informacyjnych lub baz danych na potrzeby przygotowywania zamówień, dostaw, zamawiania, konserwacji i reklamacji oraz fakturowania; dostęp do translacji numerów lub systemów o równoważnych funkcjach; dostęp do sieci stacjonarnych i ruchomych, w szczególności na potrzeby roamingu; dostęp do systemów warunkowego dostępu na potrzeby usług telewizji cyfrowej oraz dostęp do sieciowych usług wirtualnych;

▼ B

- b) „wzajemne połączenia” oznacza fizyczne i logiczne połączenia pomiędzy publicznymi sieciami łączności użytkowanymi przez jedno i to samo albo inne przedsiębiorstwo, celem umożliwienia użytkownikom jednego przedsiębiorstwa porozumiewania się z użytkownikami tego samego lub innego przedsiębiorstwa albo zapewnienia dostępu do usług innego przedsiębiorstwa. Usługi mogą być świadczone przez powyższe podmioty albo inne podmioty, które mają dostęp do sieci. Wzajemne połączenia stanowią specyficzny rodzaj dostępu realizowanego pomiędzy operatorami sieci publicznych;
- c) „operator” oznacza przedsiębiorstwo udostępniające lub upoważnione do udostępniania publicznych sieci łączności albo urządzeń towarzyszących;
- d) „telewizja szerokoekranowa” oznacza usługę telewizyjną, na którą składają się całkowicie lub częściowo programy wyprodukowane

▼ B

oraz przygotowane do nadania w całości w formacie szerokiego ekranu. W odniesieniu do usług telewizji szerokoekranowej współczynnik kształtu 16:9 jest formatem odniesienia;

▼ M1

- e) „pętla lokalna” oznacza fizyczny obwód łączący punkt zakończenia sieci z przełącznicą albo równorzędym urządzeniem w stacjonarnej publicznej sieci łączności elektronicznej.

▼ B

ROZDZIAŁ II

PRZEPISY OGÓLNE

*Artykuł 3***Ogólne ramy dotyczące dostępu i wzajemnych połączeń**

1. Państwa Członkowskie zapewnią, by nie istniały ograniczenia, które utrudniałyby przedsiębiorstwom w tym samym Państwie Członkowskim albo w różnych Państwach Członkowskich prowadzenie pomiędzy sobą negocjacji w sprawie umów o technicznych i handlowych warunkach dotyczących dostępu lub wzajemnych połączeń, zgodnie z prawem wspólnotowym. Przedsiębiorstwo ubiegające się o dostęp albo wzajemne połączenia nie musi mieć zezwolenia na działanie w Państwie Członkowskim, w którym ubiega się o dostęp albo wzajemne połączenia, jeżeli nie świadczy usług i nie obsługuje sieci w tym Państwie Członkowskim.

2. Nie naruszając art. 31 dyrektywy 2002/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie usługi powszechnej i związanych z sieciami i usługami łączności elektronicznej praw użytkowników (dyrektywa o usłudze powszechnej) ⁽¹⁾, Państwa Członkowskie nie będą utrzymywać w mocy prawnych czy administracyjnych środków, które zobowiązywałyby operatorów zapewniających dostęp albo wzajemne połączenia do oferowania różnych zasad i warunków różnym przedsiębiorstwom za świadczone równoważne usługi i/lub nakładających obowiązki, które nie są związane z rzeczywistymi usługami związanymi z dostępem i wzajemnymi połączeniami świadczonymi, nie uchybiając wymogom określonym w Załączniku do dyrektywy 2002/20/WE (dyrektywy o zezwoleniach).

*Artykuł 4***Prawa i obowiązki przedsiębiorstw****▼ M1**

1. Operatorzy publicznych sieci łączności mają prawo, a na wniosek innego uprawnionego przedsiębiorstwa zgodny z art. 4 dyrektywy 2002/20/WE (dyrektywa o zezwoleniach) – obowiązek negocjowania wzajemnych połączeń w celu świadczenia publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej, w celu zapewnienia świadczenia usług i ich interoperacyjności w obrębie całej Wspólnoty. Operatorzy zapewniają dostęp i wzajemne połączenia innym przedsiębiorstwom na zasadach i warunkach zgodnych z obowiązkami nałożonymi przez krajowy organ regulacyjny zgodnie z art. 5–8.

▼ B

2. Publiczne sieci łączności elektronicznej ustanowione dla dystrybucji usług telewizji cyfrowej muszą być w stanie dystrybuować programy i usługi telewizji szerokoekranowej. Operatorzy sieci, którzy odbierają i redystrybuują programy i usługi w formacie szerokiego ekranu, zachowają ten format.

⁽¹⁾ Dz.U. L 108 z 24.4.2002, str. 51.

▼ B

3. Nie naruszając art. 11 dyrektywy 2002/20/WE (dyrektywy o zezwoleniach), Państwa Członkowskie będą wymagały, by przedsiębiorstwa, które otrzymują od innych przedsiębiorstw informacje przed, podczas albo po przeprowadzeniu negocjacji w sprawie zawarcia porozumień o dostępie albo wzajemnych połączeniach, używały tych informacji wyłącznie w celach, w jakich je otrzymały, oraz by zachowały poufność przekazywanych lub zachowywanych informacji. Uzyskane informacje nie mogą być przekazywane innym stronom, a w szczególności innym oddziałom, filiom lub partnerom, dla których mogłyby one stanowić konkurencyjną korzyść.

*Artykuł 5***Prawa i zakres odpowiedzialności krajowych organów regulacyjnych w zakresie dostępu i wzajemnych połączeń****▼ M1**

1. Dla realizacji celów określonych w art. 8 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywa ramowa), krajowe organy regulacyjne wspierają, a w stosownych przypadkach zapewniają – zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy – odpowiedni dostęp i wzajemne połączenia oraz interoperacyjność usług, wykonując swoje zadania w taki sposób, aby promować wydajność, zrównoważoną konkurencję, efektywne inwestycje i innowacje oraz zapewnić maksymalne korzyści użytkownikom końcowym.

▼ B

W szczególności i niezależnie od środków, które mogłyby zostać podjęte w stosunku do przedsiębiorstw dysponujących znaczącą pozycją rynkową zgodnie z art. 8, krajowe organy regulacyjne mogą nakładać:

a) w granicach tego, co niezbędne dla zapewnienia możliwości połączenia typu koniec-koniec, obowiązki na przedsiębiorstwa, które kontrolują dostęp do użytkowników końcowych, w tym, w uzasadnionym przypadku, obowiązek wzajemnych połączeń ich sieci w sytuacji, kiedy nie zostało to jeszcze zrealizowane;

▼ M1

ab) w uzasadnionych przypadkach i w niezbędnym zakresie spoczywające na przedsiębiorstwach kontrolujących dostęp do użytkowników końcowych obowiązki świadczenia usług interoperacyjnych;

▼ B

b) na operatorów, w granicach tego, co jest niezbędne dla zapewnienia użytkownikom końcowym dostępu do cyfrowych usług radiowych i telewizyjnych, określonych przez Państwa Członkowskie — obowiązek zapewnienia dostępu do innych urządzeń, o których mowa w załączniku I, część II, na sprawiedliwych, rozsądnych i niedyskryminujących warunkach.

▼ M1

2. Obowiązki i warunki nałożone na podstawie ust. 1 są obiektywne, przejrzyste, proporcjonalne i niedyskryminacyjne i są wdrażane zgodnie z procedurami przewidzianymi w art. 6, 7 i 7a dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywa ramowa).

3. W zakresie dostępu i wzajemnych połączeń, o których mowa w ust. 1, państwa członkowskie zapewniają, aby krajowy organ regulacyjny był uprawniony do interweniowania z własnej inicjatywy, w uzasadnionych przypadkach, w celu zapewnienia przestrzegania celów polityki określonych w art. 8 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywa ramowej), zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy oraz procedurami, o których mowa w art. 6 i 7, 20 i 21 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywa ramowa).

▼B

ROZDZIAŁ III

OBOWIĄZKI NAKŁADANE NA OPERATORÓW ORAZ PROCEDURY PRZEGLĄDU RYNKU*Artykuł 6***Systemy dostępu warunkowego oraz inne urządzenia**

1. Państwa Członkowskie zapewniają, by wymogi, o których mowa w załączniku I, część I, były spełnione w odniesieniu do dostępu warunkowego telewizorów i radiosłuchaczy w obrębie Wspólnoty do cyfrowych usług telewizyjnych i radiowych, niezależnie od sposobu transmisji.

▼M1

2. W związku z rozwojem rynku oraz technologii Komisja może przyjąć środki wykonawcze zmieniające załącznik I. Środki te, mające na celu zmianę elementów innych niż istotne niniejszej dyrektywy, przyjmowane są zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 14 ust. 3.

▼B

3. Niezależnie od przepisów ust. 1 Państwa Członkowskie mogą upoważnić krajowe organy regulacyjne, możliwie najszybciej po wejściu w życie niniejszej dyrektywy, a następnie regularnie w określonych odstępach czasu, do dokonania przeglądu wymogów stosowanych zgodnie z przepisami niniejszego artykułu, poprzez przeprowadzenie analizy rynku zgodnie z art. 16 ust. 1 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej), celem określenia, czy należy utrzymać w mocy, zmienić albo znieść stosowane wymogi.

Jeżeli w wyniku dokonanej analizy rynku krajowy organ regulacyjny ustali, że jeden lub więcej operatorów nie posiada znacznej pozycji rynkowej, będzie on mógł zmienić albo znieść wymogi dotyczące tychże operatorów, zgodnie z procedurami określonymi w art. 6 oraz 7 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej), jednakże wyłącznie w zakresie:

- a) w jakim taka zmiana albo zniesienie nie naruszyłyby dostępu użytkowników końcowych do programów, kanałów oraz usług radiowych i telewizyjnych określonych zgodnie z art. 31 dyrektywy 2002/22/WE (dyrektywy ramowej); i
- b) w jakim taka zmiana lub zniesienie nie naruszyłyby perspektyw efektywnej konkurencji na rynkach dla:
 - i) detalicznych cyfrowych usług radiowych i telewizyjnych; oraz
 - ii) systemów dostępu warunkowego i innych urządzeń towarzyszących.

Strony, których dotyczy zmiana lub uchylenie danych wymogów, zostaną o tym powiadomione w odpowiednim terminie.

4. Wymogi określone w niniejszym artykule są stosowane niezależnie od pozostawionych Państwom Członkowskim uprawnień w zakresie nakładania obowiązków w związku z aspektami prezentacyjnymi elektronicznych przewodników po programach oraz podobnych środków prezentacji nawigacji.

▼M1

▼B*Artykuł 8***Nakładanie, zmiana albo uchylenie obowiązków**

1. Państwa Członkowskie zapewnią, by krajowe organy regulacyjne były upoważnione do nakładania obowiązków, o których mowa w ►**M1** art. 9–13a ◀.

2. Jeżeli, w wyniku analizy rynku przeprowadzonej zgodnie z art. 16 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej), dany operator został wskazany jako posiadający znaczącą pozycję na danym rynku, stosownie do okoliczności, krajowe organy regulacyjne nałożą na niego obowiązki wymienione w art. 9-13 niniejszej dyrektywy.

3. Nie naruszając:

— przepisów ►**M1** art. 5 ust. 1 oraz art. 6 ◀,

— przepisów art. 12 oraz 13 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej), wymogu nr 7 z części B Załącznika do dyrektywy 2002/20/WE (dyrektywy o zezwoleniach), stosowanego na mocy art. 6 ust. 1 wspomnianej dyrektywy, oraz art. 27, 28 i 30 dyrektywy 2002/22/WE (dyrektywy o usłudze powszechnej), a także stosownych przepisów ►**M1** dyrektywy 2002/58/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 2002 r. dotyczącej przetwarzania danych osobowych i ochrony prywatności w sektorze łączności elektronicznej (dyrektywa o prywatności i łączności elektronicznej)⁽¹⁾ ◀, które nakładają obowiązki na przedsiębiorstwa inne aniżeli te, które zostały wskazane jako posiadające znaczącą pozycję rynkową, albo

— zobowiązań wynikających z prawa międzynarodowego,

krajowe organy regulacyjne nie będą nakładały obowiązków określonych w art. 9-13 na operatorów, którzy nie zostali wskazani zgodnie z ust. 2.

▼M1

W wyjątkowych okolicznościach, w przypadku gdy krajowy organ regulacyjny zamierza nałożyć na operatorów posiadających znaczącą pozycję na rynku obowiązki w odniesieniu do dostępu lub wzajemnych połączeń innych niż ustanowione w art. 9–13 niniejszej dyrektywy, przedstawia on odpowiedni wniosek Komisji. Komisja uwzględni w najwyższym stopniu opinię Organu Europejskich Regulatorów Łączności Elektronicznej (BEREC)⁽²⁾. Komisja, działając zgodnie z art. 14 ust. 2, podejmuje decyzję zezwalającą krajowemu organowi regulacyjnemu na podjęcie takich środków lub uniemożliwiająca mu ich podjęcie.

▼B

4. Obowiązki nałożone zgodnie z niniejszym artykułem muszą opierać się na charakterze stwierdzonego problemu oraz muszą być proporcjonalne i uzasadnione w świetle celów określonych w art. 8 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej). Obowiązki te mogą być nałożone tylko po przeprowadzeniu konsultacji zgodnie z art. 6 oraz 7 wspomnianej dyrektywy.

5. W związku z ust. 3 akapit pierwszy tiret trzecie krajowe organy regulacyjne będą zawiadamiać Komisję o podjętych przez nie decyzjach w kwestii nakładania, zmiany lub uchylenia obowiązków dotyczących niektórych uczestników rynku, zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 7 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej).

⁽¹⁾ Dz.U. L 201 z 31.7.2002, s. 37.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1211/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. ustanawiające Organ Europejskich Regulatorów Łączności Elektronicznej (BEREC) i Urząd.

▼B*Artykuł 9***Obowiązek przejrzystości****▼M1**

1. Krajowe organy regulacyjne mogą, zgodnie z art. 8, nałożyć obowiązek przejrzystości w odniesieniu do wzajemnych połączeń lub dostępu, wymagając od operatorów podania do publicznej wiadomości określonych informacji, na przykład informacji księgowych, specyfikacji technicznych, danych o sieci, zasad i warunków dostępu i użytkowania, w tym również wszelkich warunków ograniczających dostęp do usług i aplikacji lub korzystanie z nich, jeżeli państwa członkowskie dopuszczają takie warunki zgodnie z prawem wspólnotowym, oraz cen.

▼B

2. W szczególności, jeżeli dany operator jest poddany obowiązkowi niedyskryminacji, krajowe organy regulacyjne mogą zobowiązać go do opublikowania oferty ramowej, która będzie wystarczająco szczegółowa, aby zapewnić, że przedsiębiorstwa nie będą zmuszane do płacenia za środki, które nie są niezbędne dla świadczenia danej usługi; oferta ta zawiera opis istotnych ofert podzielonych na różne elementy w zależności od potrzeb rynku oraz zasady i warunki, w tym te dotyczące cen. Krajowy organ regulacyjny jest uprawniony między innymi do wprowadzenia zmian do oferty ramowej celem realizacji obowiązków nałożonych na mocy niniejszej dyrektywy.

3. Krajowe organy regulacyjne mogą szczegółowo określić, jakie informacje powinny być dostarczone, w jakim stopniu szczegółowości, oraz określić sposób ich publikacji.

▼M1

4. Niezależnie od ust. 3, w przypadku gdy operator na mocy art. 12 obciążony jest obowiązkami w zakresie hurtowego dostępu do infrastruktury sieciowej, krajowe organy regulacyjne zapewniają opublikowanie oferty ramowej zawierającej co najmniej elementy określone w załączniku II.

5. Komisja może przyjąć niezbędne zmiany w załączniku II w celu dostosowania go do rozwoju rynku i technologii. Środki te, mające na celu zmianę elementów innych niż istotne niniejszej dyrektywy, przyjmowane są zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 14 ust. 3. We wprowadzaniu w życie przepisów niniejszego ustępu Komisję może wspierać BEREC.

▼B*Artykuł 10***Obowiązek niedyskryminacji**

1. W odniesieniu do wzajemnych połączeń lub dostępu krajowe organy regulacyjne mogą nałożyć, zgodnie z art. 8, obowiązek niedyskryminacji.

2. Obowiązek niedyskryminacji polega w szczególności na tym, by operatorzy stosowali podobne wymogi w podobnych okolicznościach w stosunku do innych przedsiębiorstw świadczących podobne usługi oraz żeby świadczyli tym innym przedsiębiorstwom usługi i udostępniali informacje na takich samych warunkach i o tej samej jakości jak te, które zapewniają ich własnym oddziałom, ich filiom lub partnerom.

▼B*Artykuł 11***Obowiązki związane z rozdzielną księgową**

1. Krajowe organy regulacyjne mogą, zgodnie z art. 8, nałożyć w odniesieniu do niektórych rodzajów działalności związanej z wzajemnymi połączeniami lub dostępem obowiązek rozdzielną księgową.

Mogą one w szczególności zobowiązać przedsiębiorstwo zintegrowane wertykalnie do ujawnienia hurtowych cen swoich usług oraz cen stosowanych w ramach transferu wewnętrznego między innymi po to, aby zapewnić wykonanie obowiązku niedyskryminacji przewidzianego w art. 10 albo, w razie potrzeby, aby zapobiec nieuczciwemu wzajemnemu subsydiowaniu się. Krajowe organy regulacyjne mogą określić format oraz metodologię księgową, jakie mają być zastosowane.

2. Nie naruszając art. 5 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej), krajowe organy regulacyjne mogą, celem ułatwienia weryfikacji wykonywania obowiązku przejrzystości i niedyskryminacji, zobowiązać przedsiębiorstwa do dostarczenia im na ich żądanie dokumentów księgowych, w tym danych dotyczących przychodów pochodzących od osób trzecich. Krajowe organy regulacyjne mogą opublikować te informacje w takim zakresie, w jakim przyczynia się to do ustanowienia otwartego i konkurencyjnego rynku, mając na uwadze przestrzeganie przepisów prawa krajowego i wspólnotowego w zakresie tajemnicy handlowej.

*Artykuł 12***Obowiązki związane z dostępem i użytkowaniem specyficznych urządzeń sieciowych**

1. Krajowe organy regulacyjne mogą nałożyć na operatorów, zgodnie z art. 8, obowiązek uwzględnienia uzasadnionych wniosków o dostęp i użytkowanie specyficznych elementów sieci oraz do urządzeń towarzyszących, w szczególności jeżeli krajowe organy regulacyjne uznają, że odmowa przyznania dostępu lub ustanowienie nierozsądnych zasad i warunków mających podobny skutek uniemożliwiłyby pojawienie się trwale konkurencyjnego rynku detalicznego albo nie byłyby w interesie użytkowników końcowych.

W szczególności na operatorów mogą zostać nałożone obowiązki:

▼M1**▼C1**

a) przyznania osobom trzecim dostępu do określonych elementów lub urządzeń sieciowych, w tym dostępu do nieaktywnych elementów sieciowych lub uwolnionego dostępu do pętli lokalnej, między innymi w celu umożliwienia selekcji lub preselekcji dostawcy lub ofert odsprzedaży linii abonenckiej;

▼B

b) negocjowania w dobrej wierze z przedsiębiorstwami ubiegającymi się o dostęp;

c) niewycofywania dostępu do urządzeń, jeżeli taki dostęp został już przyznany;

d) oferowania szczególnych usług hurtowo celem odsprzedaży ich osobom trzecim;

e) przyznania otwartego dostępu do technicznych interfejsów, protokołów albo innych kluczowych technologii niezbędnych do zapewnienia interoperacyjności usług albo do wirtualnych usług sieciowych;

▼M1

f) zapewnienia kolokacji lub innych form współużytkowania urządzeń towarzyszących;

▼ B

- g) świadczenia specyficznych usług niezbędnych dla zapewnienia użytkownikom końcowym interoperacyjności usług typu koniec-koniec, w szczególności w odniesieniu do usług w inteligentnych sieciach albo usług roamingu w sieciach ruchomych;
- h) zapewnienia dostępu do systemów pomocy operacyjnej albo podobnych systemów oprogramowania niezbędnych dla powstania uczciwej konkurencji w zakresie świadczenia usług;
- i) zapewnienia wzajemnych połączeń pomiędzy sieciami albo urządzeniami sieciowymi;

▼ M1

- j) zapewnienia dostępu do usług towarzyszących takich jak usługi identyfikacji, lokalizacji i sygnalizowania obecności.

▼ B

Krajowe organy regulacyjne mogą uzupełnić powyższe obowiązki o wymogi dotyczące uczciwości, zasadności i terminowości.

▼ M1

2. Przy rozważaniu nałożenia obowiązków, o których mowa w ustępie 1, a zwłaszcza przy ocenianiu, w jaki sposób nałożyć te obowiązki proporcjonalnie do celów określonych w art. 8 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywa ramowa), biorą one pod uwagę w szczególności następujące elementy:

- a) techniczną i ekonomiczną wykonalność użytkowania lub instalacji konkurencyjnych urządzeń, mając na uwadze tempo rozwoju rynku oraz rodzaj danych wzajemnych połączeń lub dostępu, w tym możliwość zastosowania innych rozwiązań dotyczących dostępu do sieci, takich jak dostęp do kanałów;

▼ B

- b) stopień wykonalności zapewnienia proponowanego dostępu, mając na uwadze dostępną pojemność;

▼ M1

- c) wstępną inwestycję właściciela urządzenia, przy uwzględnieniu wszelkich poczynionych inwestycji publicznych i ryzyka związanego z inwestycją;
- d) potrzebę ochrony długoterminowej konkurencji, w szczególności konkurencji opartej na infrastrukturze;

▼ B

- e) w zależności od okoliczności ewentualne odpowiednie prawa własności intelektualnej;
- f) świadczenie usług ogólnoeuropejskich.

▼ M1

3. Nakładając na operatora obowiązek zapewnienia dostępu zgodnie z przepisami niniejszego artykułu, krajowe organy regulacyjne mogą określić wymogi techniczne lub operacyjne, które podmiot zapewniający ten dostęp lub podmioty z niego korzystające będą musiały spełnić, w przypadku gdy jest to niezbędne do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania sieci. Obowiązki przestrzegania szczególnych norm lub specyfikacji technicznych powinny być zgodne z normami i specyfikacjami określonymi zgodnie z art. 17 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywa ramowa).

▼ B*Artykuł 13***Kontrola cen i obowiązki związane z systemem księgowania kosztów****▼ M1**

1. Krajowe organy regulacyjne mogą nałożyć na operatorów, zgodnie z przepisami art. 8, obowiązki związane ze zwrotem kosztów oraz kontrolą cen, w tym obowiązki związane z oparciem cen o koszty

▼ M1

oraz obowiązki dotyczące systemów księgowania kosztów, w odniesieniu do udostępniania szczególnych rodzajów wzajemnych połączeń lub dostępu, w sytuacjach gdy analiza rynku wskazuje, że brak skutecznej konkurencji oznacza, że dany operator może utrzymywać ceny na nadmiernie wysokim poziomie lub stosować zaniżanie cen ze szkodą dla użytkowników końcowych. W celu zachęcenia operatorów do inwestowania, w tym również w sieci nowej generacji, krajowe organy regulacyjne biorą pod uwagę dokonane przez operatora inwestycje oraz umożliwiają mu uzyskanie zwrotu stosownej części zainwestowanego kapitału, uwzględniając wszelkie ryzyko typowe dla konkretnego nowego przedsięwzięcia inwestycyjnego.

▼ B

2. Krajowe organy regulacyjne zapewnią, by wszelkie mechanizmy uzyskiwania zwrotu kosztów oraz metodologie taryfikacji, jakie mają obowiązywać, zmierzały do promowania wydajności oraz zrównoważonej konkurencji i maksymalizacji korzyści konsumenta. W tym względzie krajowe organy regulacyjne mogą także wziąć pod uwagę ceny obowiązujące na porównywalnych rynkach konkurencyjnych.

3. Jeżeli dany operator ma obowiązek określania cen w zależności od kosztów, to na nim spoczywa ciężar dowodu, że należności są określone w zależności od kosztów, uwzględniając stopę zwrotu inwestycji. W celu obliczenia kosztów skutecznego świadczenia danej usługi krajowe organy regulacyjne mogą zastosować metody księgowania kosztów inne od tych, które stosuje przedsiębiorstwo. Krajowe organy regulacyjne mogą zażądać od danego operatora całościowego uzasadnienia stosowanych cen, a w razie potrzeby — odpowiedniego dostosowania tych cen.

4. Jeżeli wdrożenie danego systemu księgowania kosztów stało się obowiązkowe w ramach kontroli cen, krajowe organy regulacyjne zapewnią, by został udostępniony publicznie opis danego systemu księgowania kosztów, zawierający co najmniej wskazanie kategorii, do jakich zostały zaliczone odpowiednie koszty, oraz reguł stosowanych w zakresie rozdziału kosztów. Kontrola wdrażania danego systemu księgowania kosztów powierzona będzie niezależnemu organowi kompetentnemu w tym zakresie. Co roku publikowane będzie oświadczenie o zgodności z obowiązującymi wymogami.

▼ M1*Artykuł 13a***Podział funkcjonalny**

1. W przypadku gdy krajowy organ regulacyjny stwierdzi, że odpowiednie obowiązki nałożone na mocy art. 9–13 nie zapewniły skutecznej konkurencji oraz że istnieją istotne i trwałe problemy konkurencyjne lub niewydolność rynków związane z hurtowym oferowaniem określonych rynków produktów dostępu, może on, w drodze wyjątku – zgodnie z przepisami art. 8 ust. 3 akapit drugi – nałożyć na przedsiębiorstwa zintegrowane pionowo obowiązek powierzenia działalności związanej z hurtowym oferowaniem odnośnych produktów dostępu niezależnie działającej jednostce organizacyjnej.

Taka jednostka organizacyjna dostarcza produkty i usługi dostępu wszystkim przedsiębiorstwom, także innym jednostkom organizacyjnym działającym w ramach spółki dominującej, w takich samych terminach, na tych samych warunkach – dotyczących między innymi poziomów cen i usług – oraz z użyciem tych samych systemów i procesów.

▼ M1

2. Gdy krajowy organ regulacyjny zamierza nałożyć obowiązek podziału funkcjonalnego, przedkłada on Komisji wniosek, który obejmuje:

- a) dowody uzasadniające stwierdzenia krajowego organu regulacyjnego, o których mowa w ust. 1;
- b) uzasadnioną ocenę, z której wynika, że w rozsądnym terminie nie zaistnieje skuteczna i trwała konkurencja w zakresie infrastruktury lub zaistnieje ona w niewielkim stopniu;
- c) analizę spodziewanego wpływu na organ regulacyjny, na przedsiębiorstwo, w szczególności na pracowników oddzielnego przedsiębiorstwa i na całość sektora łączności elektronicznej, oraz na zachęty do inwestowania w sektor jako całość – w szczególności w związku z potrzebą zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej – a także na inne zainteresowane strony, w tym przede wszystkim analizę spodziewanego wpływu na konkurencję i analizę wszelkich potencjalnych skutków dla konsumentów;
- d) analizę przyczyn uzasadniających, że obowiązek ten byłby najskuteczniejszym sposobem wprowadzenia w życie środków naprawczych mających na celu rozwiązanie problemów związanych z konkurencją lub usunięcie zidentyfikowanych nieprawidłowości rynkowych.

3. Proponowany środek obejmuje następujące elementy:

- a) dokładny charakter i stopień podziału, ze wskazaniem w szczególności statusu prawnego oddzielnej jednostki organizacyjnej;
- b) wskazanie majątku wydzielonej jednostki organizacyjnej i produktów lub usług dostarczanych przez tę jednostkę;
- c) rozwiązania w zakresie zarządu zapewniające niezależność personelu zatrudnionego przez oddzielną jednostkę organizacyjną i odpowiednią strukturę zachęt;
- d) zasady zapewniające przestrzeganie obowiązków;
- e) zasady zapewniające przejrzystość procedur operacyjnych, w szczególności w odniesieniu do innych zainteresowanych stron;
- f) program monitorowania zapewniający przestrzeganie wymogów, obejmujący między innymi publikację corocznego sprawozdania.

4. Po podjęciu przez Komisję decyzji w sprawie proponowanego środka zgodnie z art. 8 ust. 3, krajowy organ regulacyjny przeprowadza skoordynowaną analizę różnych rynków związanych z siecią dostępu zgodnie z procedurą określoną w art. 16 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywa ramowa). Na podstawie swojej oceny krajowy organ regulacyjny nakłada, utrzymuje, zmienia lub uchyla obowiązki zgodnie z art. 6 i 7 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywa ramowa).

5. Przedsiębiorstwo, któremu narzucono podział funkcjonalny, może podlegać każdemu z obowiązków określonych w art. 9–13 w odniesieniu do rynków, na których jego pozycję uznano za znaczącą pozycję rynkową zgodnie z art. 16 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywa ramowa), lub każdemu innemu obowiązkowi zatwierdzonemu przez Komisję zgodnie z art. 8 ust. 3.

▼ M1*Artykuł 13b***Dobrowolny podział przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo**

1. Przedsiębiorstwa, które zgodnie z art. 16 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywa ramowa) uznano za posiadające znaczącą pozycję na jednym lub kilku odnośnych rynkach, z wyprzedzeniem i na czas informują krajowy organ regulacyjny, w celu umożliwienia mu oceny skutków planowanych działań – o zamiarze przeniesienia środków majątkowych lokalnej sieci dostępu lub ich znacznej części na odrębną osobę prawną mającą innego właściciela lub o zamiarze ustanowienia oddzielnej jednostki organizacyjnej w celu dostarczania wszystkim dostawcom detalicznym, w tym swoim własnym jednostkom detalicznym, w pełni równoważnych produktów dostępu.

Przedsiębiorstwa informują krajowy organ regulacyjny także o każdej zmianie tego zamiaru oraz o ostatecznym wyniku podziału.

2. Krajowy organ regulacyjny ocenia wpływ planowanej transakcji na istniejące obowiązki regulacyjne wynikające z dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywa ramowa).

W tym celu krajowy organ regulacyjny przeprowadza skoordynowaną analizę różnych rynków związanych z siecią dostępu zgodnie z procedurą określoną w art. 16 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywa ramowa).

Na podstawie swojej oceny krajowy organ regulacyjny nakłada, utrzymuje, zmienia lub uchyla obowiązki zgodnie z art. 6 i 7 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywa ramowa).

3. Prawnie lub operacyjnie wyodrębniona jednostka może podlegać każdemu z obowiązków określonych w art. 9–13 w odniesieniu do określonych rynków, na których jej pozycję uznano za znaczącą pozycję rynkową zgodnie z art. 16 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywa ramowa), lub każdemu innemu obowiązkowi zatwierdzonemu przez Komisję zgodnie z art. 8 ust. 3.

▼ B

ROZDZIAŁ IV

PRZEPISY PROCEDURALNE*Artykuł 14***Komitet**

1. Komisja będzie wspomagana przez Komitet ds. Łączności powołany na mocy art. 22 dyrektywy 2002/21/WE (dyrektywy ramowej).

2. W razie odniesienia do niniejszego ustępu stosuje się art. 3 oraz 7 decyzji 1999/468/WE, uwzględniając przepisy art. 8 tej decyzji.

▼ M1

3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5a ust. 1–4 i art. 7 decyzji 1999/468/WE, z uwzględnieniem przepisów jej art. 8.

*Artykuł 15***Publikacja i dostęp do informacji**

1. Państwa Członkowskie zapewniają, by szczególne obowiązki nałożone na przedsiębiorstwa na mocy przepisów niniejszej dyrektywy były przedmiotem publikacji, określającej odnośne rynki towarów i usług oraz rynki geograficzne. Państwa Członkowskie zapewniają, by uaktualniona informacja, niebędąca informacją poufną, a w szczególności nie dotycząca tajemnicy przedsiębiorstwa, była publicznie dostępna w sposób zapewniający wszystkim zainteresowanym stronom łatwy dostęp do tej informacji.

2. Państwa Członkowskie prześlą Komisji kopie takiej opublikowanej informacji. Komisja udostępni tę informację w przystępny sposób oraz przekaze ją Komitetowi ds. Łączności w razie potrzeby.

*Artykuł 16***Notyfikacja**

1. Państwa Członkowskie dostarczą Komisji wykaz krajowych organów regulacyjnych odpowiedzialnych za realizację zadań określonych w niniejszej dyrektywie najpóźniej do daty rozpoczęcia jej stosowania, o którym mowa w art. 18 ust. 1 akapit drugi.

2. Krajowe organy regulacyjne przekażą Komisji nazwy operatorów, których dla celów niniejszej dyrektywy uznaje się za posiadających znaczącą pozycję rynkową, oraz obowiązki, jakie zostały na nich nałożone na mocy niniejszej dyrektywy. Jakakolwiek zmiana obowiązków nałożonych na przedsiębiorstwa lub przedsiębiorstwa objęte przepisami niniejszej dyrektywy musi być niezwłocznie notyfikowana Komisji.

*Artykuł 17***Procedura przeglądu**

Komisja będzie dokonywać okresowego przeglądu stosowania niniejszej dyrektywy oraz będzie składać Parlamentowi Europejskiemu oraz Radzie sprawozdania, po raz pierwszy nie później niż po upływie trzech lat od daty rozpoczęcia stosowania niniejszej dyrektywy, określonej w art. 18 ust. 1 akapit drugi. W tym celu Komisja może zażądać od Państw Członkowskich informacji, które powinny zostać niezwłocznie dostarczone.

*Artykuł 18***Transpozycja**

1. Państwa Członkowskie przyjmują i publikują przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy w terminie najpóźniej do 24 lipca 2003 r. O przyjętych przepisach Państwa Członkowskie powiadamiają Komisję.

Państwa Członkowskie stosują powyższe przepisy, począwszy od dnia 25 lipca 2003 r.

Przyjmując odnośne przepisy, Państwa Członkowskie zapewnią, by zawierały one odniesienie do niniejszej dyrektywy lub by odniesienie to towarzyszyło ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez Państwa Członkowskie.

2. Państwa Członkowskie przekazują Komisji teksty przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą oraz wszelkich późniejszych zmian w tych przepisach.

▼B

Artykuł 19

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie z dniem jej publikacji w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*.

Artykuł 20

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich.

ZAŁĄCZNIK I

WARUNKI DOSTĘPU TELEWIDZÓW I RADIOSŁUCHACZY ZE WSPÓLNOTY DO CYFROWYCH USŁUG TELEWIZYJNYCH I RADIOWYCH

Część pierwsza: Warunki związane z systemami dostępu warunkowego stosowanymi na mocy art. 6 ust. 1

Państwa Członkowskie zapewnią, by, zgodnie z art. 6, następujące warunki znalazły zastosowanie w odniesieniu do dostępu telewidzów i słuchaczy radiowych ze Wspólnoty do cyfrowych usług telewizyjnych i radiowych, niezależnie od środków przekazu:

- a) systemy dostępu warunkowego użytkowane na rynku wspólnotowym muszą mieć techniczną pojemność niezbędną dla niekosztownej transkontroli, która umożliwiałaby wykonywanie całkowitej kontroli usług opierających się na takich systemach warunkowego dostępu, przez operatorów sieci telewizji kablowej, na szczeblu lokalnym albo regionalnym;
- b) wszyscy operatorzy systemów warunkowego dostępu, niezależnie od środków przekazu, którzy zapewniają usługi dostępu do cyfrowych usług telewizyjnych i radiowych, i od których są uzależnieni nadawcy w zakresie docierania do wszelkich grup potencjalnych telewidzów i radiosłuchaczy, muszą:
 - zaproponować wszelkim nadawcom na warunkach równych, rozsądnych i niedyskryminujących, zgodnych z regułami wspólnotowego prawa konkurencji, usługi techniczne umożliwiające, by świadczone przez nich cyfrowe usługi telewizyjne i radiowe były odbierane przez telewidzów albo radiosłuchaczy upoważnionych do tego za pośrednictwem dekodeków dostarczonych przez operatorów usług, oraz dostosować się do reguł wspólnotowego prawa konkurencji,
 - utrzymywać rozdzielność księgową w odniesieniu do działalności świadczenia usług dostępu warunkowego;
- c) przyznając licencje producentom wyposażenia dla konsumentów, uprawnieni z prawa własności przemysłowej w zakresie produktów i usług systemów warunkowego dostępu muszą czynić to na warunkach sprawiedliwych, rozsądnych i niedyskryminujących. Przyznawanie licencji, dokonywane przy uwzględnieniu czynników technicznych i handlowych, nie może zostać poddane przez uprawnionych z prawa własności przemysłowej warunkom, które zakazują, powodują niszczenie lub zniechęcają do wprowadzenia do tego samego produktu:
 - interfejsu wspólnego pozwalającego na połączenie wielu innych systemów dostępu, lub
 - środków charakterystycznych dla innego systemu dostępu, pod warunkiem, że licencjodawca spełnia odpowiednie i uzasadnione wymagania, zapewniając, w takim zakresie, w jakim go to dotyczy, bezpieczeństwo transakcji operatorów systemów warunkowego dostępu.

Część II: Inne urządzenia, w stosunku do których mogą być zastosowane warunki określone w art. 5 ust. 1 lit. b)

- a) Dostęp do interfejsów programu aplikacyjnego (API);
- b) Dostęp do elektronicznych przewodników po programach (EPG).

▼ B**ZAŁĄCZNIK II****▼ M1**

MINIMALNA LISTA ELEMENTÓW, KTÓRE MAJĄ BYĆ ZAWARTE W OFERCIE RAMOWEJ DLA CAŁEJ INFRASTRUKTURY DOSTĘPU DO SIECI, ŁĄCZNIE ZE WSPÓLNYM LUB W PEŁNI UWOLNIONYM DOSTĘPEM DO PĘTLI LOKALNEJ W STACJONARNEJ LOKALIZACJI, DO OPUBLIKOWANIA PRZEZ NOTYFIKOWANYCH OPERATORÓW O ZNACZĄCEJ POZYCJI RYNKOWEJ

▼ B

Dla celów niniejszego Załącznika będą miały zastosowanie następujące definicje:

▼ M1

a) „podpętla lokalna” oznacza częściową pętlę lokalną łączącą punkt zakończenia sieci z punktem koncentratora lub określonym pośrednim punktem dostępu do stacjonarnej publicznej sieci łączności elektronicznej;

▼ B

b) „uwolniony dostęp do pętli lokalnej” oznacza pełny uwolniony dostęp do pętli lokalnej oraz współdzielony dostęp do pętli lokalnej; nie pociąga za sobą zmian we własności pętli lokalnej;

▼ M1

c) „pełny uwolniony dostęp do pętli lokalnej” oznacza zapewnienie beneficjentowi dostępu do pętli lokalnej lub podpętli lokalnej notyfikowanego operatora o znaczącej pozycji rynkowej upoważniające do pełnego wykorzystania możliwości infrastruktury sieci;

d) „współdzielony dostęp do pętli lokalnej” oznacza zapewnienie beneficjentowi dostępu do pętli lokalnej lub podpętli lokalnej notyfikowanego operatora o znaczącej pozycji rynkowej upoważniające do pełnego wykorzystania możliwości infrastruktury sieci takich jak część częstotliwości lub ekwiwalent.

▼ B**A. Warunki uwolnionego dostępu do pętli lokalnej****▼ M1**

1. Elementy sieci, do których oferowany jest dostęp, obejmujące w szczególności następujące elementy, wraz ze stosownymi urządzeniami towarzyszącymi:

a) uwolniony dostęp do pętli lokalnych (pełny i współdzielony);

b) uwolniony dostęp do podpętli lokalnych (pełny i współdzielony), w tym, w stosownych przypadkach, dostęp do elementów sieci, które nie są aktywne, do celów rozwijania sieci przesyłu wstecznego;

c) w stosownych przypadkach, dostęp do przewodów umożliwiający instalację sieci dostępu.

2. Informacje dotyczące lokalizacji fizycznych punktów dostępu, w tym szafek ulicznych i przełącznic, dostępności pętli lokalnych i podpętli oraz urządzeń do przesyłu wstecznego w określonych częściach sieci dostępu oraz, w stosownych przypadkach, informacje dotyczące lokalizacji przewodów i dostępności w przewodach.

3. Warunki techniczne związane z dostępem i wykorzystaniem pętli lokalnych i podpętli, w tym specyfikacje techniczne par skręconych przewodów metalowych lub światłowodów lub ich ekwiwalentów, dystrybutorów kablowych i urządzeń towarzyszących, a także, w stosownych przypadkach, warunków technicznych związanych z dostępem do przewodów.

▼ B

4. Procedury zamawiania i świadczenia usług, ograniczenia dotyczące użytkowania.

▼ B**B. Usługi kolokacyjne****▼ M1**

1. Informacje dotyczące odpowiednich punktów dostępowych notyfikowanego operatora o znaczącej pozycji rynkowej lub lokalizacji sprzętu oraz jego planowanej aktualizacji ⁽¹⁾.

▼ B

2. Opcje kolokacyjne w punktach wskazanych w pkt 1 (w tym fizyczna kolokacja oraz, stosownie do okoliczności, kolokacja na odległość oraz kolokacja wirtualna).

3. Charakterystyka wyposażenia: ograniczenia, jeżeli występują, dotyczące wyposażenia, które może być poddane kolokacji.

4. Kwestie bezpieczeństwa: środki wdrożone przez notyfikowanych operatorów dla zapewnienia bezpieczeństwa ich lokalizacji.

5. Warunki dostępu dla personelu konkurencyjnych operatorów.

6. Normy bezpieczeństwa.

7. Zasady dotyczące podziału przestrzeni, jeżeli przestrzeń kolokacyjna jest ograniczona.

8. Warunki, w jakich podmioty uprawnione mogą badać lokalizacje, w których dostępna jest fizyczna kolokacja, albo punkty, w których odmówiono kolokacji w związku z niewystarczającą pojemnością.

C. Systemy informacyjne

Warunki dostępu do systemów pomocy operacyjnej, systemów informacyjnych albo baz danych do przygotowania zamówień, dostaw, zamawiania, konserwacji, reklamacji oraz fakturowania notyfikowanego operatora.

D. Warunki świadczenia usług

1. Terminy odpowiedzi na wnioski o świadczenie usług i dostawę urządzeń, porozumienia dotyczące poziomu usług, rozwiązywanie problemów, procedury powrotu do zwykłego poziomu usług oraz parametry jakości usług.

2. Standardowe warunki umowne, w tym, stosownie do okoliczności, odszkodowania przewidziane w razie nieprzestrzegania terminów.

3. Ceny albo metody taryfikacji dla każdej usługi, funkcji i urządzenia wskazanego powyżej.

⁽¹⁾ Dostęp do tych informacji może być ograniczony jedynie do zainteresowanych stron w celu uniknięcia niepokoju związanego z bezpieczeństwem publicznym.